

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Sicut Romana 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

pali consulentibus responderent de iure; aded ut nefas esset iudicibus discedere ab eorum responsis, §. *Responsa Instit. de iure nat. &c.* In quo certe plurimum distat Jurisconsulti nostri temporis, quorum responsa nullam necessitatem iniiciunt iudicibus, nisi quatenus iure vel viva ratione iuris confirmantur.

Sed & apud Curiam Romanam usurpatum est in summo Pœnitentiario, ut in multis causis referibat supplicantiibus, ex generali delegatione S. Pontificis, veluti quæ concernunt dispensationes matrimoniales ætatis minorum, vel membri alicuius necessarii ad Ordines vel beneficia Ecclesiastica: item ad plura beneficia simul obtinenda, cum similibus, uti latè tradit Octavianus Veltrius in *Tract. Rom. Anale lib. 1. cap. 1.* Ut in hoc summus Pœnitentiarius similis quodammodo sit priscis Jurisconsultis, de quibus antè diximus.

Ubi asiimad verendum est, quod in omnibus rescriptis S. Pontificis aut etiam imperatoris, si non expressè, saltem tacitè inesse intelligatur hæc clausula, *Si proccs veritate nitantur, cap. 2. hoc tit. vel hæc, Si ita est, prout narrat, c. Cùm oisim 2. §. hoc tit.* Alioquin rescriptum ipso iure nullum est, c. *Super litteris 20. hoc tit ubi susius dicemus.*

Item in rescriptis, quæ gratiam conferunt, exigitur, ut contra ius vel utilitatem publicam sint impetrata, *l. fin C. Si contra ius vel utilit. publ. &c.* ut alterum non lædant, *l. Rescripta 7. C. de prec. Imperat. offeren.* aut saltem non nisi leviter, veluti si dilatio ad solvendum detur, aut removeatur per rescriptum, *l. 2. C. d. tit.*

Idem est de rescriptis ad litem, ut quamvis S. Pontifex vel Imperator causam demandare possint, ne observato iuris ordine procedatur, aut appellatio admittatur, *c. 1. h. 1. &c. Ex parte 13 inf. de off. & potest. iud. deleg. & c. dispendiosa Clem. de ju-*

dic. non tamen in dubio id mandato eius continetur, sed iuris ordo observandus est, *c. Causam que inter 28 hoc tit.*

Prius in rescripto gratiæ ad beneficium 7 Ecclesiasticum obtinendum requiritur, ut, si impetrans aliud habeat beneficium, id in supplici libello diserè exprimat; alias rescriptum non valet, *c. Adeo 17. h. 1.* Secus, si motu proprio alicui collatum sit beneficium, isque in ipso rescripto expressus valet enim tunc collatio beneficii, nulla etiam mentione facta aliorum beneficiorum, quæ impetrans possidet, *c. Si motu 23. de prabendis in 6. & c. 4. eod. tit. in Clem.*

Porro in rescriptis ad litem, si ab utraque parte diversa rescripta impetrata sint, posterius priori derogat, *c. Bona memoria 3. inf. de confirmat. utili vel inutili, c. Ceterum 3. §. si vero in secundo, c. Cùm contingat 4. §. sed hi inf. h. 1. & c. Pastoralis 28. §. præterea inf. de off. & potest. iud. deleg.* dummodò in rescripto posteriori mentio facta sit prioris; alioquin eius mentione non facta præfertur prius, *d. c. 3. & c. 2. in fine h. 1.* Sed & secundum rescriptum impetratum ab altera parte præfertur priori, etiam non facta mentione prioris si prior impetrans dolo vel negligentia non sit usus rescripto suo intra annum, *per text. in c. Si autem 9. c. Ex parte 1. & in c. Plerumque 23. h. 1.* Quemadmodum ubi & prius 9 rescriptum generale est, & posterius speciale; nam & posterius in specie expressa vel propofita derogat generali, *c. 1. & c. Pastoralis 4. §. quoniam autem inf. eod.*

Postremò est observandum, rescriptum S. 10 Pontificis non subistere, in quo error manifestus Latinæ constructionis admittitur, *c. Ad audiendam 11. h. 1.* quamvis aliud receptum sit in instrumentis & testamentis, *l. Imperator Titus 8. d. De statu hom. de quo vide Gloss. & Interpp. hic ad d. c. Ad audiendam.*

In Cap. Sicut Romana 1.

S U M M A R I A.

1. S. Pontifex & Imp. delegare possunt, submotâ appellatione.
2. Non obstante, quod appellatio contineat speciem defensionis.
3. Princeps non præsumitur iniquam fovere sententiam.
4. Rescriptum speciale quâ ratione deroget generali.
5. Rescripta Papa contra ius præsumuntur per importunitatem obtenta.
6. Non solet Princeps cum lassione alterius rescribere.
7. Mandatum per mandatores revocari & restringi potest.
8. Generi per speciem derogatur.
9. Clausula, remota appellatione, concernit Reip. favorem.

Senten-

Sententia hujus Cap. hæc est, quod ubi causa iudicibus, appellatione remota, delegata est, non possit pars, quæ ex sententia se gravatam conquisitur, appellare, vigore etiam rescripti, quo ei à S. Pontifice antea generaliter permessa fuit libera potestas ad appellandum, quia (ut hic subiicitur) speciale mandatum derogat generali.

1 Ex hoc Cap. notant in primis Doctores, S. Pontificem posse causam delegare sub motu appellatione, hoc est ne à delegari sententia appelleretur. Idem est in Imperatore, l. 1 § fin D. A quibus appel. non licet. Cæteris iudicibus id minime permillum est, c. Super quæstionum 27 § si vero inf. De off. & potest. iud. deleg. & d. § fin. Cùm sic juris beneficium a jure communi litigantibus concessum non possit auferri, l. 1 in suo princ. D. De seriis. & cap. Indultum De R. l. in 6. Nihilominus permillum est litigantibus appellationi renuntiare, per text. in d. l. 1. § si quis D. A. quibus appell. non licet. & in l. fin. § fin. C. De temporibus appell. Idque ideo, quod quilibet possit renuntiare juri pro se introducto, l. fin. C. De pactis.

2 Neque movet, quod contra textum nostrum à plerisque objicitur, appellationem idcirco à S. Pont. vel Imp. non posse inhiberi, quod speciem contineat defensionis, & subsequenter jure naturali sit introducta: quia hoc argumentum nullo jure probatur, nisi aperte constaret, iniquam esse iudicis sententiam, cap. Suggestum 15 inf. De appellat. juncto c. Pastoralis De sent. & re judic. in Clem. Nam hac specie per hanc clausulam, appellatione submotâ, non excludetur appellatio: † neque enim præsumitur Princeps iniquam velle sententiam fovere, cap. Inter 9. inf. De sent. & re judic. c. Ex conquestione 10 inf. De restitut. spoliat. Atqui in dubio pro sententia præsumitur iudicis, c. In præsentia 6. inf. De renuntiat. c. Sicut 6. circa fin. inf. De sent. & re judic.

4 Alterum in hoc Cap. majoris est difficultatis, videlicet de rescripto speciali, quâ ratione deroget generali, quo permittitur libera appellandi potestas; per speciale autem in aliqua causa admittitur appellatio Nam duo obstat videntur. Unum, quod jus ex priori rescripto antè quæsitum in dubio non censetur tolli, c. Decet De R. l. in 6. & c. Quamvis 8. h. n. s. in 6. Alterum est, quod, cum prius rescriptum consonum sit juri communi, quo in omni causa permittitur appellatio. l. Et in majoribus 20 C. De appellat. & c. De appellationibus 11. inf. De appellat. non possit illi derogari per posterius, nisi in hoc mentio prioris facta fuerit, per text. in 9.

3 De capella Monach. c. Nonnulli 28. inf. 28. inf. h. t. l. 2 & l. Rescripta C. De precib. Imp. offer. & l. fin. C. Si contra jus vel util. &c. Ut hinc rectè tradiderit Felinus in c. 1. num. 26. sup. De constitutionib. † quod rescripta Papæ contra jus præsumantur in dubio obtenta per importunitatem supplicantium, & consequenter sub vel obreptionis argui possint, uti fufius dicam inferius, ad c. Super litteris.

Verùm hæc nihil efficiunt sententiæ cap. nostri. Nam prius argumentum rectè loquitur de jure alteri quæsitio; quod per subsequens rescriptum non tollitur, nisi prioris derogatione expressè factâ. † Non enim solet Princeps cum læsione juris alterius rescribere, cap. Quamvis 8. eod. in 6. c. Ex parte 12. De off. & potest. iud. deleg. Nam & sic privilegio per contrarium privilegium non derogatur, si nulla illius mentio facta sit, per text. in c. Veniens 19. vers. non obstante privilegio, De prescript. At in specie cap. n. nullum jus impetranti rescriptum generale acquisitum erat, sed tantum generale mandatum ad omnes iudices communicatum fuit, ut possit in quavis causa appellare. Non mirum igitur, si huic generali mandato derogetur per speciale.

Deinde cum mandatum per mandatorem semper revocari possit, re adhuc integrâ. §. R. Ne quæque insit De mandato: multo magis generale mandatum in aliqua causa per eundem restringi potest, c. Dudum 14. c. Quamvis 38. De præben. in 6. & c. Pastoralis 14. § quoniam eod.

Quare hoc textu nostro generi per speciem rectè derogatur: sicut & contingit in similibus casibus, veluti in ultimis voluntatibus, ut in l. 2. D. De tritico & vino leg. ubi cum uni legata esset penu, alteri vinum, vinum eo calu ex penu detractum censetur, cum dubium non sit & vinum sub penu tamquam sub genere suo contineri, l. 3. D. De penulegata. Item si uni vestimenta, alteri vestis muliebris legata fuerit, similiter exempta censetur ex generali illo legato de vestimentis vestis muliebris, l. 1. D. De auro argento leg. Habetque locum simili Juris regula, Generi per speciem derogatur, cap. Generi De R. l. in 6.

Quoad posterius argumentum, illud non obtinet in rescriptis, quæ concernunt Reip. favorem; quale est hoc, cui inserta est clausula, remota appellatione, id est ne appelleretur, quæ ad diminuendas lites cum reipubl. commodo pertinet, l. Propterandum 13. in princ. C. De iudiciis & l. fin. D. Pro socio.